

Лекција бр. 12

Зашто волим своју отаџбину?

У књизи једног шармантног и шашавог енглеског професора који у Лондону држи приватну школу за децу странаца вешто су прокоментарисани дечији одговори на темат „Зашто волим своју отаџбину“.

Бележим неколико најкраћих задатака не одајући име ни једне описане отаџбине:

„Ја волим моју отаџбину јер је далеко и јер тамо живи једна девојчица.“

„Не знам зашто волим отаџбину. Можда сам ја тај патриота!“

„Мама и тата су овамо побегли од отаџбине. Ту сам се родио. Тата каже да отаџбина није крива. Волим је зато што је невина.“

„Моја отаџбина је мала. Волим је јер ми је жао.“

Читајући задатке жалио сам (опет!) што детињство престаје и што од детета мора постати човек, исто онако као што од љупког телета мора постати во. Једном су ови дечаки искрено забележили зашто воле отаџбину и неће никад више! Касније сва друштва, сви системи, све цркве, све читанке, све класе, сви светови и сва човечанства, иначе тако различити, терају човека да о отаџбини мисли исто: љубав према отаџбини је дужност.

Један Француз може да мрзи Французе и презире Францускиње, али његова је дужност да воли Француску!

Срео сам до данас врло мало људи који су открили да је отаџбина човек, а не територија!

Као и већина научен сам да је љубав према отаџбини дужност. Питао сам многе пријатеље зашто воле отаџбину и добијао увек исти одговор: па то је бар јасно, свако воли своју отаџбину!

Мршаво и јадно!

Љубави се морамо учити од деце. Из књиге професора Бела за себе бирам одговор: моја отаџбина је мала, волим је, јер ми је жао.

Брана Црнчевић, *Србија у дневнику*, 8., стр. 22, у: *Дневник једног...*, Београд, 1987., *Целна књига Београдског издавачко-графичког завода*.

Речник

отаџбина [òtadžbina] отечество, родина

шармантан, шармантна, шармантно [šarmàntan, šarmàntna, šarmàntno]

очарователен; чаровен

шашав, шашава, шашаво [šašav, šašava, šašavo] шантав, шур; завеян, ексцентричен

енглески, енглеска, енглеско [ènglĕskī, ènglĕskā, ènglĕskō] английски
Лондон, Лондона [Lòndōn, Londóna] Лондон
држати, држим [d`rʒati, d`rʒīm] държа; имам, притежавам
приватан, приватна, приватно [prìvātan, prìvātna, prìvātno] частен; личен;
 поверителен
странац, странца [stránac, stránca] чужденец
вешт, вешта, вешто [vĕšt, vĕšta, vĕšto] вещь, умел, опитен; сръчен
прокоментарисати, прокоментаришем [prokomentàrisati, prokomentàrišĕm] да
 коментирам
одговор [òdɡovōr] отговор
темат, темата [tĕmāt, tĕmāta] тема
бележити, бележим [bĕleʒiti, bĕleʒīm] бележа, отбелязвам, набелязвам; означавам,
 обозначавам
најкраћи, најкраћа, најкраће [nājkraćī, nājkraćā, nājkraćĕ] най-къс, най-кратък
задатак, задатка [zadátak, zadátka] задание, задача, работа (*напр. домашна*)
одати, одам [òdati, òdām] да изкажа, да разкрия, да издам
одавати, одајем [odávati, òdājĕm] изказвам, разкривам, издавам
одајући [òdājućī] изказвайки, разкривайки, издавайки | **не одајући** [ne òdājućī] без да
 изкажа (изказвам), без да разкрия (разкривам), без да издам (издавам)
описати, опишем [opísati, òpīšĕm] да опиша
описивати, описујем [opisívati, opìsujĕm] описвам
описан, описана, описано [opísan, opisana, opisano] описан
далек, далека, далеко [dàlek, dalèka, dalèko] далечен
далеко [dalèko] далеч, далеко
девојчица [devòjčica] момиченце
патриота [patrìota] патриот
овамо [òvāmo] тук, насам
побећи, побегнем [pòbecī, pòbegnĕm] да побегна, да избягам
побегао, побегла, побегло [pòbegao, pòbegla, pòbeglo] побегнал
родити се, родим се [ròditi se, ròdīm se] да се родя
родио се, родила се, родило се [ròdio se, ròdila se, ròdilo se] родил се, роден
рађати се, рађам се [ráđati se, rāđām se] раждам се
казати, кажем [kázati, kāžĕm] да кажа
казивати, казујем [kazívati, kàzujĕm] казвам; разказвам
крив, крива, криво [krív, kríva, krívo] виновен; крив
невин, невина, невино [nĕvin, nĕvina, nĕvino] невинен
мали, мала, мало [mâlī, mālā, mālō] малък
жао [žào] жал | **жао ми је (некога)** [žào mi je nĕkōga] мъчно (жал) ми е (за някого),
 съжалявам (някого)
читати, читам [čitati, čitām] чета
читајући [čitājućī] четейки
жалити, жалим [žàliti, žàlīm] жаля, съжалявам
жалио, жалила, жалило [žàlio, žàlila, žàlilo] жалил, съжалявал
опет [òpĕt] пак, отново
детинство [dètīnstvo] детство
престајати, престајем [prèstajati, prèstajĕm] преставам, свършвам, прекратявам,
 спирам
престати, престанем [prèstati, prèstanĕm] да престана, да свърша, да прекратя, да спра
дете, детета [déte, dèteta] дете
онако [onàko] иначе, така, по друг начин
љубак, љупки, љупка, љупко [ljùbak, ljùpkī, ljùpka, ljùpko] мил, миловиден;
 очарователен, кокетен, приветлив, приятен
теле, телета [tèle, tèleta] теле

во, вола [vô, vòla] вол
једном [jèdnôm] веднџ, един път; някога
искрен, искрена, искрено [ïskren, ïskrena, ïskreno] искрен
забележити, забележим [zabèležiti, zabèležim] записвам, отбелязвам
забележио, забележила, забележило [zabèležiо, zabèležiла, zabèležiло] записал,
отбелязал
никад, никада [nïkad, nïkada] никога
друштво [drúštvo] общество; дружество, компания
систем, система [sistēm, sistéma] система | **друштвени систем** [drùštvenī sistēm]
обществен строй
црква [cřkva] църква
читанка [čitānka] читанка
класа [klāsa] класа (*напр. работническа*)
свет [svêt] свят
човечанство [čovečānstvo] човечество
иначе [ināče] иначе
терати, терам [tèrati, tèrām] гоня; карам; принуждавам
мислити, мислим [mìsliti, mìslim] мисля
исти, иста, исто [ìstī, ìstā, ìstō] същ, същия; един и същ, еднакъв; същински
исто [ìsto] еднакво, едно и също
љубав [ljúbav] любов | **љубав према отаџбини** [ljúbav preма òtadžbini] любов към
отечеството
дужност [dúžnōst] дълг, задължение; длъжност
Француз, Француза [Frāncūz, Francúza] французин
мрзити (мрзети), мрзим [mřziti, mřzeti, mřzim] мразя | **мрзи ме** [mřzī me] мързи ме
мржња [mřznja] омраза
презирати, презирем [prèzirati, prèzirēm] презирам
Францускиња [Frāncūskinja] францужойка
срести, сретнем [srèsti, srètnēm] да срещна
сретати, сретам [srètati, srètām] срещам
срео, срела, срело [srèо, srèла, srèло] срещнал
открити, откријем [òtkriti, òtkrijēm] да открия, да разкрия
откривати, откривам [otkrívati, òtkrīvām] откривам, разкривам
научити, научим [naučiti, naučim] да науча
научавати, научавам [naučávati, naučāvām] уча (научавам) (*някого на неџо*), поучавам
научен, научена, научено [naučen, naučena, naučeno] научен
добијати, добијам [dobijati, dòbijām] получавам, придобивам
добити, добијем [dòbiti, dòbijēm] да получа, да придобия
бар [bār] поне
јасан, јасна, јасно [jāsan, jāсна, jāсно] ясен
мршав, мршава, мршаво [mřšav, mřšava, mřšavo] слаб, кљошав; мизерен, жалџк
јадан, јадна, јадно [jādan, jāдна, jāдно] окаян, беден; клет, нещастен
јадник, јадника [jādnīk, jadníka] окаяник, клетник, нещастник | **Јадници** [jadníci]
(*Виктора Игоа*) Клетниците (*от В. Юго*)
бирати, бирам [bíрати, bíрам] избирам
изабрати, изаберем [izàbrati, izàberēm] да избира
одабрати, одаберем [odàbrati, odàberēm] избирам
дневник [dnèvnik] дневник; ежедневник
џеп [džèp, džèpa] джоб
џепни, џепна, џепно [džèpnī, džèpnā, džèpnō] джобен
завод [závod] институт; заведение, учреждение; комбинат
издавачки, издавачка, издавачко [izdāvāčkī, izdāvāčkā, izdāvāčkō] издателски

Вежбе

1. Одговорите на следећа питања:

a)

1. Који темат разматра у својој књизи енглески професор?
2. Какав је тај енглески професор према аутору овог текста, Брани Црнчевићу?
3. Шта држи енглески професор у Лондону?
4. Како је енглески професор прокоментарисао дечије одговоре на темат „Зашто волим своју отаџбину“?
5. Зашто прво дете воли своју отаџбину?
6. Да ли друго дете зна зашто воли отаџбину?
7. А зашто треће дете воли своју отаџбину?
8. Зашто треће дете мисли да му је отаџбина невина?
9. Где се је треће дете родило?
10. Зашто се је треће дете родило у Енглеској?
11. Каква је отаџбина четвртог детета?
12. Зашто четврто дете воли своју отаџбину?

b)

1. Зашто је Брана Црнчевић жалио читајући дечије задатке?
2. С чим је аутор упоредио постајање детета човеком?
3. Када су ови дечаци искрено забележили зашто воле отаџбину?
4. Зашто деца неће никад више искрено да забележе зашто воле отаџбину?
5. Шта може да осећа један Француз?
6. Каква је дужност једног Француза?
7. Какве људи је срео аутор?
8. А јесу ли ти људи многи?
9. Чему је аутор научен?
10. Кога је аутор питао зашто воли отаџбину?
11. Какав одговор је добијао аутор?
12. Откада се према аутору морамо учити љубави према отаџбини?
13. Који одговор је аутор за себе одабрао из књиге професора Бела?

2. Преведите на српски језик

a)

Франк Бел е чаровен и ексцентричен англиски преподавател. В Лондон притежава частно училище за деца на чужденци. В една своя книга професор Бел умело коментира детските отговори на тема „Зашто обичам отечеството си“.

Да отбележим неколку от нај-кратките работи, без да издаваме името на нито едно от описаните отечества:

b)

„Обичам отечеството си, зашто е далеч и зашто там живее едно момиченце“.

„Не знам зашто обичам отечеството си. Може би съм патриот!“

„Мама и татко са избягали тук од отечеството. Тук съм се родил. Татко казва, че отечеството не е виновно. Обичам го, зашто е невинно“.

„Моето отечество е малко. Обичам го, зашто ми е жал за него“.

c)

Четейки работите съжаливах отново, че детството свършва и че од детето трябва да стане човек, също както од миловидното теле трябва да стане вол. Някога (*веднџ*) тези момчета искрено са записали (*отбелязали*) зашто обичат отечеството си и няма никога повеќе [да го направят]! По-късно всички общества, всички строеве, всички църкви, всички читанки, всички класи, всички светове и всички човечества, иначе толкова различни, принуждават (*карат*) човека да мисли за отечеството по един и същ начин (*едно и също*): любовта към отечеството е дълг.

d)

Един французин може да мрази французите и да презира французойките, но негов дълг е да обича Франция!

Срещал съм досега (*до днес*) твърде малко хора, които са открили, че отечеството е човек, а не територия!

Както и мнозинството [хора и аз] съм научен, че любовта към отечеството е дълг. Питал съм много приятели зашто обичат отечеството и винаги получавах един и същ (*същия*) отговор: ами че то поне е ясно – всеки обича отечеството си!

На любов трябва да се учим од деца. Од книгата на професор Бел си избирам отговор: Моето отечество е малко, обичам го, зашто ми е жал за него.

3 Допуните реченице:

a)

Један енглески професор у Лондону ... приватну школу за децу странаца.

У књизи вешто су ... дечији одговори на темат „Зашто волим своју отаџбину“.

Читајући задатке жалио сам што детињство

Касније сва друштва ... човека да о отаџбини мисли исто.

Срео сам до данас врло мало људи који су ... да је отаџбина човек.

Љубави се морамо ... од деце.

b)

Од љупког телета ... постати во.

Бележим неколико најкраћих ... не одајући име ни једне описане отаџбине.

Жалио сам што од ... мора постати човек.

Питао сам многе пријатеље зашто воле отаџбину и добијао увек ... одговор.

Мама и тата су ... побегли од отаџбине.

Један Француз може да мрзи Французе, али његова је ... да воли Француску!

4. Одредите инфинитив и прво лице једнине презентата подцртаних радних придева:

Мама и тата су овамо побегли од отаџбине.

Ту сам се родио.

Читајући задатке жалио сам (опет!) што детињство престаје и што од детета мора постати човек, исто онако као што од љупког телета мора постати во.

Једном су ови дечаци искрено забележили зашто воле отаџбину и неће никад више!
Срео сам до данас врло мало људи који су открили да је отаџбина човек, а не територија!

Питао сам многе пријатеље зашто воле отаџбину и добиао увек исти одговор: па то је бар јасно, свако воли своју отаџбину!

ГРАМАТИКА

Акузатив

Акузатив је падеж који означава да глаголска радња потпуно обухвата неки предмет.

Акузатив без предлога

У акузативу обично стоје објекти такозваних *прелазних (транзитивних) глагола*. Такви објекти зову се *прави објекти*.

Професор држи *приватну школу*.

Ја волим *моју отаџбину*.

Касније сви системи терају *човека* да о отаџбини мисли исто.

Један Француз може да мрзи *Французе* и презире *Францускиње*.

Питао сам *многе пријатеље* зашто воле *отаџбину* и добијао увек *исти одговор*.

Свако воли *своју отаџбину*.

У акузативу стоји и такозвани *логички субјекат* уз глаголе или изразе који значе неко стање или расположење, нпр.:

боли ме, мрзи ме, страх ме је

У акузативу, уместо у генитиву, могу да се употребљавају имена које значе *време*:

Свако јутро устајем рано (= *Сваког јутра* устајем рано).

Причали смо сву ноћ (= *Причали смо целе ноћи*).

Акузатив са предлозима

Само с акузативом слажу се предлози: *кроз, низ* и *уз*.

Кад погледаш *кроз прозор*, одмах ти се заврти у глави.

Глас о новом начину доласка у школу пронео се *кроз учионице*.

Кроз месец дана директор Тери Арнолд панично је сазвао родитеље.

Силазим *низ степенице*.

Отпловио је *низ реку*.

Провлачио сам се *кроз те трапаве стубове*.

Унутра се улази поред чувара, *кроз рампу*.

...*уз занемарљив постотак* некорисне површине

...*младић* у црној мајици припијеној *уз тело*

Ако *уз то* саксије буду и декоративне, можете направити заиста леп аранжман.

Предлог 'ради' стоји *уз генитив* имена које означава циљ.

Са акузативом се слажу и предлози *међу*, *над*, *под*, *пред* и *за*, кад означавају *кретање* или *место завршетка кретања*:

Међу политичаре којима раскошан живот није непознаница спада и још увек актуелни председник војвођанске скупштине.

Сваког дана су *над наш логор* надлетали савезнички авиони.

Дошао је *под прозор* собе.

Стигао је *пред његова врата*.

Ушао је у собу и сео *за сто*.

Предлог *за* не употребљава се само за означавање места завршетка кретања него означава да је један *предмет повезан уз други*:

Професор у Лондону држи приватну школу *за децу* странаца.

Ненад Чанак је *за становање* одабрао Цептер насеље.

Овај модел је засад *предвиђен само за породичне зграде*.

Обратили су му се *за савет*.

Предлози *у* и *на* са акузативом обележавају *место у правцу кога се врши кретање*, односно које је *крајњи циљ тог кретања*.

Приликом уласка у *Шимановце* не можете видети где сте.

Већина Срба, који су се запутили ка истоку, иде у *куповину* или *на одмор на црноморску обалу*.

У потпуно *ограђену насеобину* се улази поред чувара.

Предлози *у* и *на* са акузативом имају и друга значења:

Чанак се тамо *уселио у време* ванредног стања.

Породична кућа Ђорђа Балашевића *уклапа се у окружење*.

Прве пасте за зубе су, бар према изгледу, *подсећале на данашњу верзију*.

На ово питање су потврдно *одговорили* стручњаци.

Стабла секвоје су врло *отпорна на шумске пожаре*.

То не *утиче на квалитет* услуга.

Свако *на свој начин* је дошао до квадрата на Татарском брду.

...плаћање рачуна на време

Улагање у путну инфраструктуру

Речник

слагати се, слажем се [sláɡati se, slâžēm se] съгласувам се, съответствам, подхождам; съгласен съм

сложити се, сложим се [slòžiti se, slòžīm se] да се съгласувам; да се съглася

радни придев [râdnī prîdev] минало деятелно (действително) причастие на -л

прелазан, прелазна, прелазно [prélazan, prélazna, prélazno] преходен

транзитиван, транзитивна, транзитивно [trânzîtivan, trânzîtivna, trânzîtivno]

преходен | **транзитивни глагол** [trânzîtivnī glágol] преходен глагол

логички, логичка, логичко [lògičkī, lògičkā, lògičkō] логически

уз [uz] срещу, нагоре по, въз; до, при, край; с

низ [niz] надолу по

силазити, силазим [sìlaziti, sìlazīm] слизам
сићи, сиђем [síci, sídēm] да сляза
степенице [stèpenice] стълби, стълбище
отпловити, отпловим [otplòviti, òtplovīm] да отплавам
отпловљавати, отпловљавам [otplovljávati, otplovljāvām] отплавам
завршетак, завршетка [završétak, završétka] край, свършване, завършек
кретање [krétānje] движение
надлетати, надлећем [nadrétati, nàdlécēm] прелитам над
надлетети, надлетим [nadrèteti, nadlètīm] да прелетя над
обележавати, обележавам [obeležávati, obelèžāvām] отбелязвам, обозначавам,
маркирам
обележити, обележим [obeležiti, obelèžīm] да отбележа, да обознача, да маркирам
повезати, повежем [povézati, pòvèžēm] да свържа
повезивати, повезујем [povezívati, povèzujēm] свързвам
обратити се, обратим се [obrátiti se, òbrātīm se] да се обърна (към някого)
обраћати се, обраћам се [òbraćati se, òbraćām se] обръщам се (към някого)

Вежба

Одредите посебна значења подцртаних падежних облика:

a)

У књизи једног шармантног и шашавог енглеског професора који у Лондону држи приватну школу за децу странаца вешто су прокоментарисани дечији одговори на темат „Зашто волим своју отаџбину“.

Бележим неколико најкраћих задатака не одајући име ни једне описане отаџбине:
Мама и тата су овамо побегли од отаџбине.

Читајући здатке жалио сам (опет!) што детињство престаје и што од детета мора постати човек, исто онако као што од љупког телета мора постати во.

b)

Волим је јер ми је жао.

Једном су ови дечаки искрено забележили зашто воле отаџбину и неће никад више!
Касније сва друштва, сви системи, све цркве, све читанке, све класе, сви светови и сва човечанства, иначе тако различити, терају човека да о отаџбини мисли исто: љубав према отаџбини је дужност.

Срео сам до данас врло мало људи који су открили да је отаџбина човек, а не територија!

Као и већина научен сам да је љубав према отаџбини дужност.

Љубави се морамо учити од деце.

Из књиге професора Бела за себе бирам одговор: моја отаџбина је мала, волим је, јер ми је жао.